

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

НЕДЈЕЉНИ ПРЕГЛЕД КРЕТАЊА НА ГЛОБАЛНИМ ФИНАНСИЈСКИМ ТРЖИШТИМА

29.01.2024. – 02.02.2024.

ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА БАНКАРСТВО, СЛУЖБА FRONT OFFICE

Сарајево, 05.02.2024. године

НЕДЈЕЉНИ ПРЕГЛЕД КРЕТАЊА НА ГЛОБАЛНИМ ФИНАНСИЈСКИМ ТРЖИШТИМА 29.01.2024. – 02.02.2024.

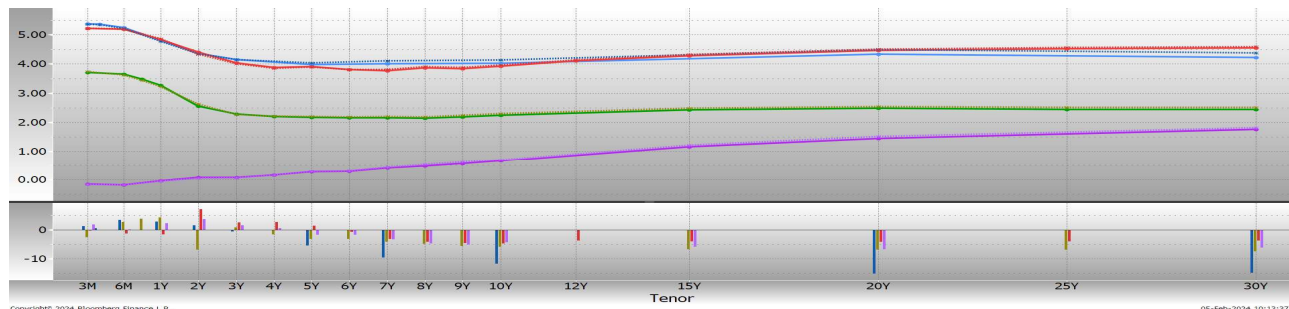
Табела 1: Приказ кретања приноса на државне обавезнице

Приноси	Еврозона			САД			Велика Британија			Јапан		
	26.1.24	-	2.2.24	26.1.24	-	2.2.24	26.1.24	-	2.2.24	26.1.24	-	2.2.24
2 године	2.63	-	2.57	4.35	-	4.36	4.35	-	4.42	0.05	-	0.09
5 година	2.20	-	2.17	4.04	-	3.98	3.89	-	3.91	0.30	-	0.29
10 година	2.30	-	2.24	4.14	-	4.02	3.96	-	3.92	0.72	-	0.67

Табела 2: Приказ кретања приноса на њемачке Vubilllove

Доспијеће	Приноси		
	26.1.24	-	2.2.24
3 мјесеца	3.764	-	3.742
6 мјесеци	3.621	-	3.648
1 година	3.271	-	3.316

Граф 1: Приказ кривуља приноса државних обавезница

Граф приказује криве приноса Њемачке (зелена), САД (плава), Велике Британије (црвена) и Јапана (љубичаста) за периоде од 3 мјесеца до 30 година на дане 02.02.2024. године (пуне линије) и 26.01.2024. године (испрекидане линије). На доњем дијелу графа је приказана разлика између вриједности одговарајућих приноса на наведене датуме.

ММФ је побољшао глобалне економске изгледе, предвиђајући раст од 3,1% за 2024. годину у односу на претходну процјену од 2,9%. Предвиђају “меко слијетање” за глобалну економију, са смањењем инфлације са 6,8% у 2023. години на 5,8% у 2024. и 4,4% у 2025. години. Предвиђање је подржано солидним економским растом и падом инфлације. Побољшани су и изгледи у текућој години за економије САД, за коју се прогнозира стопа економског раста од 2,1% (октобарска прогноза је износила 1,5%), и Кине, за коју је пројекција ревидирана на 4,6% (октобарска прогноза је износила 4,2%). Међутим, проблеми у Европи су и даље присутни, те се за еврозону прогнозира скромна стопа економског раста од 0,9% у 2024. години (што је лошије од октобарске прогнозе раста од 1,2%). ММФ је истакао потенцијалне ризике, укључујући нове скокове цијена роба изазване геополитичким шоковима и глобалним поремећајима у снабдијевању због напада милитаната на Црвеном мору или ескалације сукоба на Блиском истоку. Осим тога, истакнуто је да би постојаност инфлације могла да “примора” централне банке да одржавају каматне стопе на вишем нивоу током дужег периода.

ЕВРОЗОНА

У протеклој недјељи је објављен већи број економских података, од којих се посебно може да издвоји стагнација БДП-а у еврозони у IV кварталу 2023. године (у односу на очекивани пад од 0,1%), која је омогућила избјегавање уласка регије у техничку рецесију. Такође, прелиминарни подаци показали су да је у еврозони у јануару инфлација забиљежила благи пад, али мањи од очекиваног, што је донекле ограничило очекивања о могућности да би ЕЦБ већ у априлу могла да донесе одлуку о првом смањењу каматних стопа.

Одрицање од одговорности (Disclaimer)

Наведени преглед кретања је заснован на екстерним изворима и не садржи било какве коментаре, процјене и ставове ЦББиХ. Централна банка не може гарантовати њихову тачност и не сноси одговорност за директну или индиректну штету која може наступити као последица кориштења или немогућности кориштења информација, материјала или садржаја, или за последице одлука донесених на основу њих.

Објављени појединачни подаци о инфлацији су показали да је иста биљежила различит смјер кретања у чланицама еврозоне, па је тако у Њемачкој и Француској дошло до већег пада од очекиваног, док је у Холандији, Шпанији и Италији инфлација повећана више од очекивања. Поред тога, на крају недјеље су објављени знатно бољи подаци од очекиваних о броју запослених у разним секторима у САД, што је утицало на пад очекивања по питању почетка смањења каматних стопа Феда, али и ЕЦБ. Због повећаних очекивања да би ЕЦБ већ у априлу могла да донесе одлуку да смањи каматне стопе, приноси обавезница еврозоне су на почетку недјеље биљежили пад, али је у четвртак, а посебно у петак, дошло до корекције приноса навише. Већи број чланова УВ ЕЦБ је био става да је исувише рано да се каматне стопе смањују, иако је било оних који сматрају да је боље почети са постепеним смањењима како би се избјегла потреба за наглим промјенама касније. Без обзира на овакве изјаве, до битнијег ублажавања очекивања могућег првог смањења каматних стопа ЕЦБ, дошло је тек након веома позитивних података са тржишта рада објављених крајем недјеље. У односу на претходну недјељу приноси њемачких обавезница су смањени између 3 и 6 базних поена, док су приноси италијанских обавезница на средњем и предњем дијелу криве повећани за 2 и 9 базних поена, респективно, а приноси обавезница дуже рочности смањени за 1 базни поен.

Табела 3: Кретање економских индикатора за еврозону

Ред. бр.	Економски индикатори	Очекивање	Стварно стање	Претходни период
1.	БДП – ЕЗ (Q/Q) прелим. IV квартал	-0,1%	0,0%	-0,1%
2.	БДП – Њемачка (Q/Q) прелим. IV квартал	-0,3%	-0,3%	0,0%
3.	БДП – Француска (Q/Q) прелим. IV квартал	0,0%	0,0%	0,0%
4.	БДП – Шпанија (Q/Q) прелим. IV квартал	0,2%	0,6%	0,4%
5.	БДП – Италија (Q/Q) прелим. IV квартал	0,0%	0,2%	0,1%
6.	БДП – Аустрија (Q/Q) прелим. IV квартал	-	0,2%	-0,5%
7.	БДП – Белгија (Q/Q) прелим. IV квартал	-	0,4%	0,4%
8.	БДП – Португал (Q/Q) прелим. IV квартал	0,3%	0,8%	-0,2%
9.	Стопа инфлације – ЕЗ (прелим.) ЈАН	2,7%	2,8%	2,9%
10.	Стопа темељне инфлације – ЕЗ (прелим.) ЈАН	3,2%	3,3%	3,4%
11.	Стопа инфлације – Француска (прелим.) ЈАН	3,6%	3,4%	4,1%
12.	Стопа инфлације – Њемачка (прелим.) ЈАН	3,2%	3,1%	3,8%
13.	Стопа инфлације – Холандија (прелим.) ЈАН	2,4%	3,1%	1,0%
14.	Стопа инфлације – Шпанија (прелим.) ЈАН	3,0%	3,5%	3,3%
15.	Стопа инфлације – Италија (прелим.) ЈАН	0,8%	0,9%	0,5%
16.	Произвођачке цијене – Француска (Г/Г) ДЕЦ	-	-0,9%	0,3%
17.	Произвођачке цијене – Италија (Г/Г) ДЕЦ	-	-20,5%	-16,5%
18.	Произвођачке цијене – Аустрија (Г/Г) ДЕЦ	-	-3,0%	-2,8%
19.	ПМИ индекс прерађивачког сектора – ЕЗ (финал.) ЈАН	46,6	46,6	44,4
20.	Индустријска производња – Француска (Г/Г) ДЕЦ	-0,2%	0,9%	0,4%
21.	Прерађивачка производња – Француска (Г/Г) ДЕЦ	-	0,9%	-1,2%
22.	Малопродаја – Њемачка (Г/Г) ДЕЦ	-1,9%	-4,4%	-1,2%
23.	Малопродаја – Холандија (Г/Г) ДЕЦ	-	1,9%	3,7%
24.	Малопродаја – Шпанија (Г/Г) ДЕЦ	-	3,1%	5,0%
25.	Стопа незапослености – ЕЗ ДЕЦ	6,4%	6,4%	6,4%
26.	Стопа незапослености – Њемачка ЈАН	5,9%	5,8%	5,8%
27.	Стопа незапослености – Италија ДЕЦ	7,5%	7,2%	7,4%
28.	Стопа незапослености – Ирска ЈАН	-	4,5%	4,5%
29.	Промјена броја незапослених – Шпанија (у '000) ЈАН	-	60,4	-27,4

САД

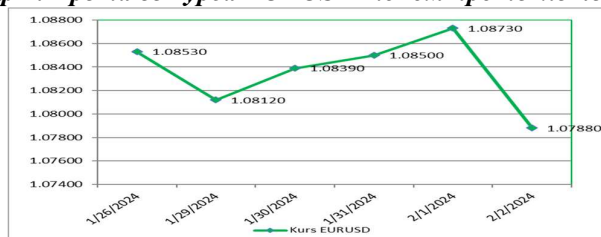
Протекле недјеље је завршена сједница FOMC-а на којој су, у складу са очекивањима, задржане непромијењене каматне стопе (циљани распон 5,25–5,50%), уз нагласак да су економски изгледи неизвјесни. Након сједнице саопштено је да FOMC неће журити са смањењем каматних стопа све док се не стекне веће повјерење у то да се инфлација креће према циљаних 2%. Такође је истакнуто да ће креатори монетарне политике пажљиво пратити економске податке, од којих ће, између осталог, зависити будуће одлуке и потези Феда. Параграф са смјерницама у претходном саопштењу FOMC-а, посебно о “утврђивању обима додатног учвршћивања политике”, замијењен је сљедећим текстом: “У разматрању прилагођавања циљаног распона референтне каматне стопе Феда, FOMC ће пажљиво процијенити долазне податке, еволуирајуће изгледе и равнотежу ризика“. Саопштено је да повлачење квантитативних олакшица треба наставити истим темпом као и прије. Параграф о отпорности банкарског система је избрисан, што је оставило утисак да Фед више није забринут због банкарских турбуленција које су забиљежене у марту 2023. године. Предсједник Фед-а Повел је изјавио да ће Американци можда морати да чекају након марта да централна банка смањи каматне стопе јер званичници траже више економских података како би потврдили да се инфлација спушта на 2%. Голзби из Чикага је истакао да жели видјети више доказа да је Фед на путу ка свом циљаном нивоу инфлације од 2% прије него што смањи каматне стопе, иако није одбацио мартовско смањење. Чланица FOMC-а Бовман очекује да ће се инфлација додатно успорити са политиком “и даље на чекању“, али је нагласила да је прерано размишљати о ублажавању.

Економисти Голдман Сакс Груп Инц помјерили су прогнозу за прво смањење референтне каматне стопе Фед-а на мај, док су раније предвиђали да ће прво смањење успиједити у марту. Аналитичари и даље очекују пет смањења у текућој години и још три у 2025. години. Такође, очекују да ће се темељни ПЦЕ дефлатор смањити барем неколико десетина испод средње пројекције FOMC-а од 2,4% ове године, са даљњим смањењем у 2025. години.

Табела 4: Кретање економских индикатора за САД

Ред. бр.	Економски индикатори	Очекивање	Стварно стање	Претходни период
1.	Индекс потрошачког повјерења	ЈАН	114,8	117,8
2.	МБА апликације за хипотекарне кредите	26. јан	-	-7,2%
3.	АДП промјена броја запослених	ЈАН	150.000	107.000
4.	Иницијални захтјеви незапослених за помоћ	27. јан	212.000	224.000
5.	Континуирани захтјеви незапослених	20. јан	1.839.000	1.898.000
6.	РМІ индекс произвођачког сектора (финал.)	ЈАН	50,3	50,7
7.	Стопа незапослености	ЈАН	3,8%	3,7%
8.	Промјена запослених нефармерски сектор	ЈАН	185.000	353.000
9.	Промјена запослених приватни сектор	ЈАН	170.000	317.000
10.	Промјена запослених прерађивачки сектор	ЈАН	3.000	23.000
11.	Фабричке поруџбине	ДЕЦ	0,2%	0,2%
12.	Поруџбине трајних добара Ф	ДЕЦ	0,0%	0,0%
13.	ИСМ индекс прерађивачког сектора	ЈАН	47,2	49,1

Граф 2: Кретање курса EURUSD током протекле недјеље

USD је апрецирао у односу на EUR те је курс EURUSD забиљежио пад са нивоа од 1,0853 на ниво од 1,0788.

ВЕЛИКА БРИТАНИЈА

Фокус финансијског тржишта Велике Британије је био усмјерен на сједницу БоЕ, одржану 1. фебруара. Одлучено је да се референтна каматна стопа и даље задржи на највишем нивоу у последњих 15 година (5,25%). Два члана МПЦ БоЕ су гласала за повећање каматне стопе, док се Свати Дхингра залагала за тренутно смањење каматне стопе од 25 базних поена због забринутости да би кашњење у трансмисији мјера монетарне политике могло да доведе до пререстриктивних услова. Преосталих шест чланова МПЦ БоЕ је гласало да се каматне стопе задрже непромијењеним. У попратном саопштењу је изостављена изјава којом се сигнализује даље поопштравање, уколико се појаве упорни инфлаторни притисци, као што је и било очекивано. Гувернер БоЕ Бејли је на прес конференцији изјавио да је задовољан кретањем економских параметара, наводећи да још није прави моменат за смањење каматних стопа. Баилеу је истакао сложеност постизања циљане инфлације и упозорио да се не очекује даљи значајни пад цијене енергије. Додао је да инфлација неће достићи циљани ниво од 2% до 2026. године, али да се очекује да ће се приближити овом нивоу у прољеће 2024. године. Нагласио је и проблеме у трговини као додатни ризик за пројекције инфлације, напомињући да се око двије трећине највећег утицаја растућих каматних стопа на економију већ одразило. Главни економиста БоЕ Пил сматра да још није моменат за смањење референтне каматне стопе, упркос сигнаlima да су трошкови позамљивања вјероватно достигли врхунац. Пил је нагласио потребу за проценом привремених одступања инфлације у наредним мјесецима, наводећи да неопходност рестриктивне политике не подразумева да каматне стопе морају да остану на садашњим нивоима неодређено вријеме. Цијене кућа у Великој Британији су забиљежиле раст, сугеришући да се тржиште некретнина у Великој Британији побољшава због смањења каматних стопа на хипотеке и очекивања да ће БоЕ почети да смањује каматне стопе током ове године. Отпорност тржишта некретнина указује на позитивније изгледе за ширу економију Велике Британије.

Табела 5: Кретање економских индикатора за УК

Ред. бр.	Економски индикатори	Очекивање	Стварно стање	Претходни период	
1.	БРЦ индекс цијена у продавницама (Г/Г)	ЈАН	-	2,9%	4,3%
2.	Број одобрених хипотекарних кредита	ДЕЦ	53.000	50.500	49.300
3.	Натионwиде цијена кућа (М/М)	ЈАН	0,1%	0,7%	0,0%
4.	ПМИ индекс прерађивачког сектора Ф	ЈАН	47,3	47,0	46,2

Током протекле недјеље GBP је благо апрецирала у односу на EUR, па је курс EURGBP забиљежио пад са нивоа од 0,85440 на ниво од 0,85405. GBP је депрецирала у односу на USD, па је курс GBPUSD забиљежио пад са нивоа од 1,2703 на ниво од 1,2631.

ЈАПАН

Приноси јапанских државних обавезница нису биљежили веће промјене у претходној недјељи. Премијер Кишида је истакао значај раста плата за стимулацију економије, нарочито раста који ће превазићи инфлацију. Истовремено расту шпекулације о могућности одржавања општих избора ове године. ММФ сматра да БоЈ треба бити спремна да повећа каматне стопе у случају неочекиваног раста инфлације, признајући да је тренутна политика прикладна. Такође, најновији извјештај ММФ-а о економским изгледима (Ворлд Економик Аутлук) је смањио изгледе за економски раст Јапана на 0,9% за 2024. годину, са 1,9% из 2023. године.

Званичници су након састанка БоЈ прошле недјеље наговјестили да се БоЈ приближава првом повећању своје каматне стопе још од 2007. године, при чему је један од њих чак упозорио да не би требало пропустити ову прилику да се то уради. Цијене акција јапанских компанија за транспорт расту, превазилазећи циљане цијене аналитичара. Ово је великим дијелом узроковано кризом на Црвеном мору.

Једна од највећих индустријских унија у Јапану, УА Зенсен, планира да повећа плате за чак више од 6% са циљем да започне циклус раста плата и цијена који би омогућио БоЈ да повећа каматне стопе и ојача ЈРЈ. Предсједник ове Уније Матсура сматра да је депрецијација ЈРЈ отишла предалеко и да би било добро када би БоЈ предузела нешто да исправи ову ситуацију, али и да компаније треба да повећају плате како би омогућиле БоЈ овај потез. Јапанска банка Аозора Банк Лтд. изгубила је на вриједности својих акција у четвртак и петак услед губитака повезаних са америчком имовином. Ово је био њен највећи губитак у

последњих 15 година. Без обзира на мали опоравак након тога, вриједност акција ове банке је и даље за 30% мања него раније.

Табела 6: Кретање економских индикатора за Јапан

Ред. бр.	Економски индикатори	Очекивање	Стварно	Претходни
			стање	период
1.	Стопа незапослености ДЕЦ	2,5%	2,4%	2,5%
2.	Омјер броја запослених и броја пријављених радника ДЕЦ	1,28	1,27	1,28
3.	Малопродаја (Г/Г) ДЕЦ	5,1%	2,1%	5,4%
4.	Индустријска производња (М/М) П ДЕЦ	2,5%	1,8%	-0,9%
5.	Индустријска производња (Г/Г) П ДЕЦ	0,2%	-0,7%	-1,4%
6.	Индекс повјерења потрошача ЈАН	37,5	38,0	37,2
7.	Индекс започетих кућа (Г/Г) ДЕЦ	-6,6%	-4,0%	-8,5%
8.	ПМИ индекс прерађивачког сектора Ф ЈАН	48,0	48,0	47,9
9.	Монетарна база (Г/Г) ЈАН	-	4,8%	7,8%

JPY је током протекле недјеље апрецирао у односу на EUR, те је курс EURJPY забиљежио пад са нивоа од 160,79 на ниво од 160,07. JPY је благо депрецирао у односу на USD, те је курс USDJPY забиљежио раст са нивоа 148,15 на ниво од 148,38.

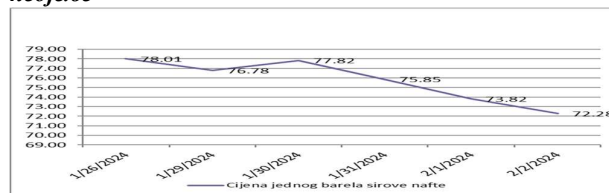
НАФТА И ЗЛАТО

Цијена једног барела сирове нафте на отварању тржишта у понедјељак је износила 78,01 USD (71,88 EUR).

Током протекле недјеље цијена нафте је имала тренденцију смањења. Почетком недјеље цијена овог енергента је смањена јер су тржишта апсорбовала вијести о нападу дроном на америчке снаге у Јордану. Објављена је и вијест да ће САД обновити нафтне санкције Венецуели ако опозиционој кандидаткињи Корини Мачадо буде забрањено да се кандидује за председника. У уторак је цијена нафте забиљежила раст. Сауди Арамко је саопштио да ће одустати од свог плана за повећање капацитета производње нафте на 13 милиона барела дневно, пратећи наредбу Владе да задржи производњу на нивоу од 12 милиона барела дневно. Неочекивани потез поставља питања о изгледима Саудијске Арабије о будућој потражњи за нафтом, упркос ранијим плановима за проширење капацитета до 2027. године. Ова одлука, која утиче на глобална тржишта нафте, може указивати на промјену фокуса земље на диверзификацију своје економије, посебно на природни плин, хемикалије и обновљиве изворе енергије. Средином недјеље цијена овог енергента је смањена, након што су подаци ЕИА-е показали да су залихе сирове нафте у САД порасле у недјељи раније док су се рафинерије опоравиле од хладног времена. Залихе сирове нафте порасле су за 1,2 милиона барела на 420,7 милиона барела у недјељи која је завршила 26. јануара у поређењу са очекивањима аналитичара у анкети Ројтерса о повлачењу од 217.000 барела. Из ЕИА је такође саопштено да ће глобална потражња за нафтом достићи врхунац прије 2030-их због споријег економског раста Кине и транзиције на чисту енергију. Цијена нафте је наставила биљежити смањење и у четвртак, након што је тржиште перципирало да ОПЕКС-ова имплементација свјежих резова у снабдијевању овим енергентом није тако снажна као што сугеришу подаци. Истраживање Блумберга је показало да је производња нафте ове групе пала за 490.000 барела дневно прошлог мјесеца на 26,57 милиона барела.

На затварању тржишта у петак цијена једног барела сирове нафте је забиљежила најнижи ниво у последњих скоро мјесец дана, те је износила 72,28 USD (67,00 EUR). Цијена нафте је смањена у односу на претходну недјељу за 7,35%.

Граф 3: Кретање цијене нафте током протекле недјеље

На отварању лондонске берзе метала у понедјељак цијена једне fine унце злата је износила 2.018,52 USD (1.859,87 EUR).

Фокус инвеститора који улажу у злато прошле недјеље је био на одлукама са сједнице FOMC-а, као и објављивању годишњег извјештаја Ворлд Голд Консла. Почетком недјеље цијена злата је забиљежила раст који је био подстакнут смањењем приноса америчких државних обавезница и депрецијацијом USD, као и појачаном забринутости због ескалације геополитичких тензија на Блиском истоку. САД су најавиле одузимање дозволе додијељене венецуеланском државном произвођачу злата, након одлуке Владе Венецуеле да забрани водећем опозиционом кандидату да учествује на предстојећим изборима. Према подацима Ворлд Голд Консла, укупна потражња за златом достигла је рекорд прошле године и очекује се да ће се поново повећати у овој години, како се Фед приближава смањењу каматних стопа, потенцијално подржавајући цијену овог племенитог метала. Укупна потрошња порасла је за око 3% на 4.899 тоне прошле године, подржана снажном потражњом на ОТП тржишту, као и континуираном куповином централних банака. Највише злата у своје резерве додале су Народна банка Кине (225 тона), Народна банка Пољске (130 тона) и Централна банка Сингапура (77 тона), док су Централна банка Узбекистана (25 тона) и Народна банка Казахстана (47 тона) били највећи продавачи злата међу централним банкама.

Након што су у петак објављени позитивни подаци са тржишта рада, приноси америчких државних обавезница су забиљежили раст, док је USD апрецирао, а што се у коначници одразило на смањење цијене овог племенитог метала. Цијена злата у петак је смањена и под утицајем изјаве предсједника Феда Повела да ће инвеститори можда морати да чекају након марта да Фед смањи каматне стопе.

На затварању тржишта у петак цијена једне fine унце злата је износила 2.039,76 USD (1.890,77 EUR). Цијена злата је у протеклој недјељи забиљежила раст од 1,05% на недјељном нивоу.

Граф 4: Кретање цијене злата током протекле недјеље

